

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Δευτέρα, 22 Μαρτίου 2021

ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Θέμα: Εξέταση της Πρότασης Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για επαρκείς κατώτατους μισθούς στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Τοποθέτηση του Προέδρου της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής κ. Ιωάννη Πάιδα

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε της Βουλής,

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Αξιότιμοι κύριοι Πρόεδροι των Επιτροπών,

Αξιότιμοι κύριοι Βουλευτές,

Η πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία εκφράστηκε με την προώθηση της Πρότασης Οδηγίας για την εφαρμογή ενός σύγχρονου πλαισίου για την επάρκεια των κατώτατων μισθών στα κράτη μέλη της Ένωσης, έρχεται σε μια κρίσιμη χρονική συγκυρία -ίσως μάλιστα να καθυστέρησε κιόλας-, κατά την οποία οι επιπτώσεις από την πανδημία έχουν ήδη αρχίσει να επιδρούν δομικά στην οικονομία και την κοινωνία της ΕΕ, παρά το εκτεταμένο σε χρόνο και όγκο πρόγραμμα στήριξης επιχειρήσεων και νοικοκυριών που έχει εφαρμοστεί στη χώρα μας, αλλά και σε άλλες χώρες. Η συγκράτηση και μείωση της ανεργίας (15,8%, Δεκέμβριος 2020) αποτελεί μια θετική εξέλιξη παρά το σημαντικό ποσοστό ύφεσης που μας κληροδότησε η πανδημία (-8,2% στο ΑΕΠ), όμως αναμφίβολα οι μακροοικονομικές και δημοσιονομικές επιπτώσεις αναμένεται να συνεχίσουν να επιδρούν, πριν τη σταθερή επαναφορά της οικονομίας σε τροχιά ανάκαμψης.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.) διαχρονικά συντάσσεται θετικά με τις πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την συνεπαγόμενη υποχρέωση της πολιτείας που σκοπό έχουν να εμβαθύνουν στο ευρωπαϊκό κοινωνικό κεκτημένο, να αναδείξουν τη σημασία των συλλογικών διαδικασιών και της διαβούλευσης και να βελτιώσουν εν γένει το επίπεδο ευημερίας των Ευρωπαίων πολιτών, εκφρασμένης σε ποσοτικούς και ποιοτικούς όρους.

Είναι σαφές ότι σε περιόδους βαθιάς κρίσης, όπως αυτή που διέρχεται εδώ και ένα χρόνο η παγκόσμια κοινότητα, περισσότερο εκτεθειμένα καθίστανται τα στρώματα εκείνα της κοινωνίας που βρίσκονται στο κατώφλι της φτώχειας και όσοι συμπολίτες απασχολούνται σε επισφαλείς θέσεις εργασίας. Εκτός από την ένταση της ανισότητας και την έκθεση στον κίνδυνο φτώχειας, τα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται στην αγορά εργασίας (με τη διάδοση της τηλεργασίας), οδηγούν ενδεχόμενα σε επίταση των μισθολογικών διαφορών, σε μεγαλύτερη εργασιακή επισφάλεια και ορισμένες φορές σε παράκαμψη των κοινωνικών συμφωνιών, των συλλογικών διαπραγματεύσεων και των ρυθμίσεων που διέπουν την οργανωμένη αγορά εργασίας. Σύμφωνα με τις αναφορές διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών, όπως η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ), κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020 οι μέσοι μηνιαίοι μισθοί μειώθηκαν, ως αποτέλεσμα της πανδημίας COVID-19, στα 2/3 των χωρών για τις οποίες δημοσιεύθηκαν επίσημα στατιστικά στοιχεία. Η πανδημική κρίση είναι πιθανό να προκαλέσει και μετά τη λήξη της σημαντική συμπίεση για τους μισθούς. Οι μισθοί των γυναικών και των χαμηλόμισθων εργαζομένων έχουν ήδη επηρεαστεί δυσανάλογα από την κρίση (https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_762534/lang--en/index.htm).

Παράλληλα, σύμφωνα με τη σχετική **Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής** (Γνωμοδότηση «*Decent minimum wages across Europe*», <https://www.eesc.europa.eu/el/our-work/opinions-information-reports/opinions/decent-minimum-wages-across-europe>, 2020), το πανδημικό φαινόμενο είχε σοβαρές επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα και την ποιότητα απασχόλησης, και οι πολιτικές για τους δίκαιους μισθούς θα πρέπει να

συνοδεύσουν τις αντίστοιχες εφαρμοσμένες πολιτικές για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και την αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων.

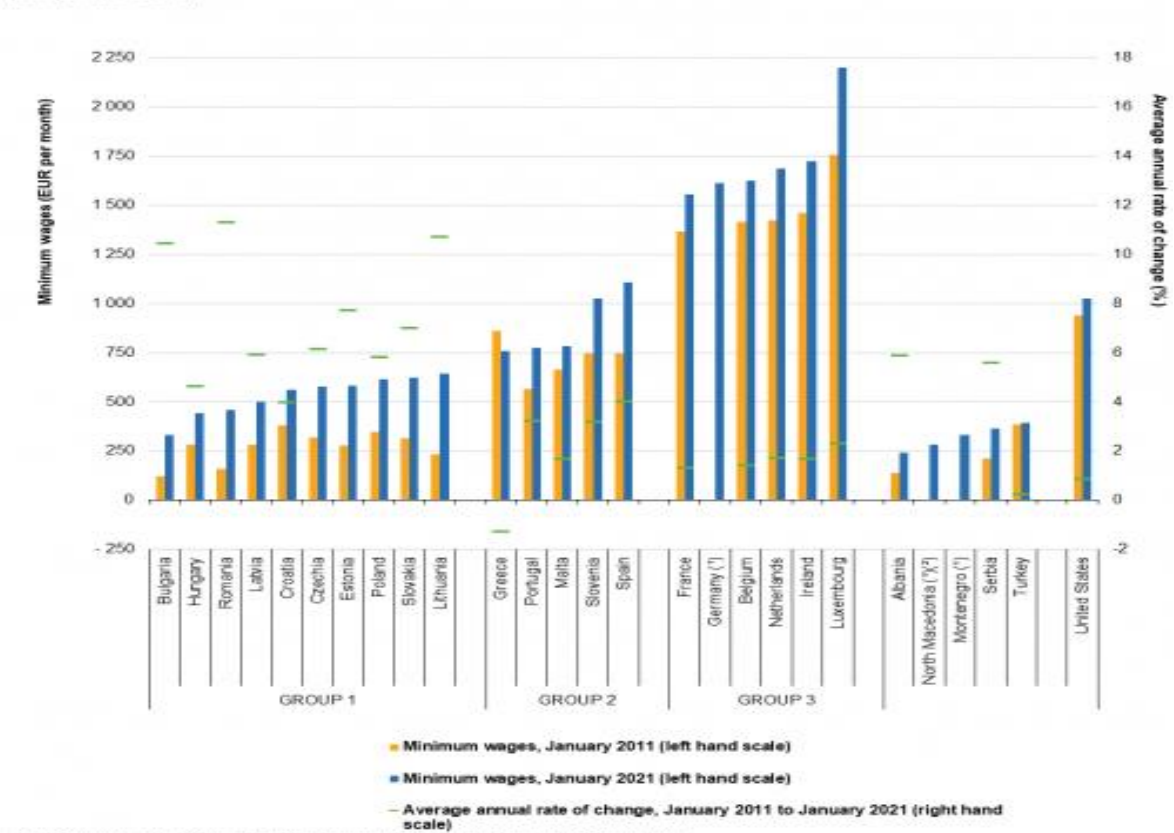
Σύμφωνα με **στοιχεία που παρέθεσε η Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής**, στην ΕΕ το 10% των εργαζόμενων βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας, ενώ αντίστοιχα οριακά υψηλότερο είναι το ποσοστό για την Ελλάδα (ανέρχεται στο 10,2%. Βλ. ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών των Νοικοκυριών, 2019). Για τους εργαζόμενους με μερική απασχόληση το ποσοστό είναι 20,9%.

Δυσμενέστερα είναι τα αντίστοιχα ποσοστά για τους ανέργους (44,9%), αλλά και για τους επαγγελματίες-επιχειρηματίες που βρέθηκαν εκτεθειμένοι σε συνθήκες μηδενικής ζήτησης-κατανάλωσης, και με ανεπαρκές πλαίσιο κοινωνικής προστασίας.

Επιπροσθέτως, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η δεκαετής οικονομική κρίση που διήλθε η χώρα μας, πριν εισέλθει στη φάση της πανδημικής κρίσης, άφησε επίσης σημαντικό νωπό αποτύπωμα στην αγορά εργασίας, στο ποσοστό της φτώχειας των νέων εργαζόμενων, ενώ προφανώς έχει οδηγήσει σε σημαντική διαρροή ανθρώπινου δυναμικού εξ αιτίας του μισθολογικού χάσματος με τις πιο ανεπτυγμένες οικονομίες της Ευρώπης. Σήμερα, ωστόσο, εξ αιτίας του πανδημικού φαινομένου και των οικονομικών επιπτώσεων, η εργασιακή επισφάλεια διαχέεται ακόμη και στις λιγότερο ευάλωτες οικονομίες.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά την πρόσφατη περίοδο εφαρμογής των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής ο κατώτατος μισθός μειώθηκε σημαντικά, και επανήλθε μόνο μερικώς. Σημειώνεται ότι η Ελλάδα ήταν η μοναδική χώρα στην οποία καταγράφηκε μείωση του κατώτατου μισθού (Βλ. παρακάτω πίνακα της Eurostat), ενώ οι χώρες που ανήκουν στη λεγόμενη περιφέρεια (στο β' γκρουπ των κρατών με το χαμηλότερο μέσο όρο), κατόρθωσαν να συγκρατήσουν το επίπεδο κατώτατου μισθού, και ορισμένες, όπως η Πορτογαλία να υπερβούν το ελληνικό κατώφλι κατώτατου μισθού (Βλ. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Minimum_wage_statistics#General_overview).

Minimum wages, January 2011 and January 2021
(EUR per month and %)

Note: Denmark, Italy, Cyprus, Austria, Finland and Sweden: no national minimum wage.
 (*) January 2011 data and average annual rate of change not available.
 (**) July 2018 instead of July 2020.
 Source: Eurostat (online data code: eam_mw_cur)

eurostat

Πηγή: EUROSTAT, 2021

Συνολικά, το επειγόν της δημοσιονομικής προσαρμογής άφησε τραυματισμένες και αδρανοποιημένες τις συλλογικές διαπραγματεύσεις, και επίσης επιβάρυνε την τριμερή σχέση πολιτείας-κοινωνικών εταίρων εργαζόμενων και εργοδοτών, ενώ άμβλυσε την επίπεδο εμπιστοσύνης της κοινωνικής βάσης και της κοινωνίας των πολιτών στις συλλογικές διαδικασίες.

Γίνεται σαφές επομένως ότι για την Ελλάδα, που σε λίγες ημέρες θα εορτάσει την επέτειο για τα 200 χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, και έπειτα από 11 συναπτά χρόνια θυσιών και επώδυνων πολιτικών, ακόμη και αν δεν ενέσκηπτε η πανδημία, θα ήταν επιβεβλημένη η διαμόρφωση και η άμεση εφαρμογή ενός βιώσιμου μίγματος εθνικής οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, με σκοπό την προστασία των χαμηλότερα αμειβόμενων θέσεων εργασίας. Σε κάθε

περίπτωση, η Ο.Κ.Ε. εκφράζει τη θέση ότι θα ήταν ευπρόσδεκτη η κοινή χάραξη, από τα πολιτικά κόμματα και τους κοινωνικού εταίρους, μιας αναπτυξιακής και κοινωνικής στρατηγικής για τη διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου ευημερίας για τον πληθυσμό. Μάλιστα, προτείνεται η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο να πραγματοποιηθεί νωρίτερα από την προτεινόμενη προθεσμία των 2 ετών που θέτουν τα ευρωπαϊκά όργανα.

Σε επίπεδο αρχής, η προτεινόμενη Οδηγία τείνει να δημιουργεί ένα σταθερό πλαίσιο για τη βελτίωση της επάρκειας του κατώτατου μισθού και της δυνατότητας των εργαζομένων στην προστασία των κατώτατων μισθών στην ΕΕ. Η προτεινόμενη Οδηγία έχει σχεδιαστεί για την επίτευξη αυτών των στόχων λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη και σεβόμενη πλήρως τις ιδιαιτερότητες των εθνικών συστημάτων κοινωνικής πολιτικής, της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων και της ελευθερίας στις αποφάσεις των πολιτών. Έχει επίσης σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να αναβαθμίζει την πρόσβαση στην απασχόληση και να λαμβάνει υπόψη τις επιπτώσεις στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην ανταγωνιστικότητα, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ. Η ΕΕ αναγνωρίζει ότι οι συλλογικές διαπραγματεύσεις και η συστηματική παρακολούθηση των εξελίξεων στο πεδίο εφαρμογής πολιτικών για επαρκείς κατώτατους μισθούς αποτελεί κρίσιμη παράμετρο για την επιτυχή υλοποίηση του τιθέμενου στόχου.

Με την προτεινόμενη Οδηγία, τα κράτη μέλη καλούνται επιγραμματικά:

- Να λάβουν θεσμικά μέτρα για την αναβάθμιση των συλλογικών διαπραγματεύσεων, υποστηρίζοντας τη συνεργασία των κοινωνικών εταίρων και να ενθαρρύνουν τις διαπραγματεύσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων. Στις περιπτώσεις των χωρών που η κάλυψη των αποφάσεων για τον κατώτατο από συλλογικές διαπραγματεύσεις είναι χαμηλότερη του 70%, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται, είτε με νομοθετική πρωτοβουλία, είτε μέσω συμφωνίας με τους κοινωνικούς εταίρους, να καταρτίσουν σχέδια δράσης για την προώθηση των συλλογικών διαπραγματεύσεων.
- Να λάβουν μέτρα θεσμικής ενδυνάμωσης, αξιολόγησης και εποπτείας για να διασφαλιστεί ότι στις δημόσιες συμβάσεις ή στις συμβάσεις παραχώρησης,

οι οικονομικοί φορείς θα συμμορφώνονται με ύψος αμοιβών που καθορίζονται από σχετικές συλλογικές συμβάσεις.

- Να αναπτύξουν εργαλεία συλλογής δεδομένων σχετικά με την ελάχιστη μισθολογική κάλυψη και επάρκεια των κατώτατων μισθών, με υποβολή ετήσιων εκθέσεων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Να παράσχουν δυνατότητες πρόσβασης των εργαζομένων σε αποτελεσματική και αμερόληπτη επίλυση διαφορών, συμπεριλαμβανομένης της επαρκούς αποζημίωσης και να εισάγουν διαδικασίες επίλυσης διαφορών ακόμη και σε συλλογικές συμβάσεις.
- Να λάβουν τις απαραίτητες, αναλογικές κυρώσεις, για παραβάσεις των εθνικών διατάξεων για την προστασία των κατώτατων μισθών.

Η Ο.Κ.Ε. αξιολογεί θετικά την Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διασφάλιση ενός επαρκούς επιπέδου κατώτατων μισθών, καθώς και τη δυνατότητα που δίνει στα κράτη μέλη για μια διακριτή εφαρμογή ανάλογα με τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούν.

Η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι η επιτυχής εφαρμογή ενός σχεδίου που απαντά στο επίκαιρο αίτημα της μείωσης της ανισότητας, της φτώχειας στην εργασία διέρχεται μέσα από την αναγνώριση των εξής παραδοχών:

- Η αναβάθμιση του ρόλου των εθνικών Ο.Κ.Ε., ως μηχανισμούς παραγωγής κοινωνικού διαλόγου και διαμόρφωσης όρων κοινωνικής συναίνεσης είναι μείζον παράμετρος για την επιτυχή εφαρμογή του μέτρου.
- Η αποτελεσματική οργάνωση των συλλογικών διαπραγματεύσεων είναι αναγκαία προϋπόθεση για την εξεύρεση του άριστου σημείου ισορροπίας μεταξύ δίκαιων μισθών και παραγωγικότητας. Η επαναφορά προσδιορισμού του κατώτατου μισθού στο πλαίσιο των συλλογικών διαπραγματεύσεων ίσως εξυπηρετήσει αποτελεσματικότερο τον τιθέμενο σκοπό, συνοδευόμενη από την κατάλληλη οικονομοτεχνική τεκμηρίωση και την εγγύηση του κράτους ως παρατηρητή και εγγυητή της συναίνεσης.
- Η αναπτυξιακή προοπτική πρέπει να συνδέεται άρρηκτα με την ποιότητα ζωής του συνόλου του πληθυσμού και την προστασία των ασθενέστερων στρωμάτων της κοινωνίας. Στα ασθενέστερα στρώματα

συμπεριλαμβάνονται οι μονογονεϊκές οικογένειες, οι γυναίκες που αμείβονται χαμηλότερα λόγω φύλου, οι νέοι που υποαμείβονται ή εργάζονται σε συνθήκες μερικής απασχόλησης και επισφάλειας.

Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης οδηγεί σε καλύτερα δημοσιονομικά και μακροοικονομικά αποτελέσματα, μείωση του αθέμιτου ανταγωνισμού και αυξάνει τα περιθώρια για αποτελεσματικότερες αναπτυξιακές δημόσιες πολιτικές.

- Η οριζόντια εφαρμογή μέτρων οικονομικού χαρακτήρα δεν επιδρούν ομοιογενώς στις διαφοροποιημένες αγορές εργασίας, στην επιχειρηματικότητα, αλλά και στην ανισότητα. Προφανώς είναι διαφορετικές οι παρεμβάσεις που θα πρέπει να υιοθετηθούν αναφορικά με τη βελτίωση της επάρκειας των κατώτατων μισθών στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, στους εργαζόμενους που απασχολούνται στον αγροτικό τομέα, στους εποχικά απασχολούμενους στον τομέα τουρισμού κλπ. Το ύψος του κατώτατου μισθού θα πρέπει να συνδεθεί με τη δυνατότητα πρόσβασης σε παροχές κοινωνικής πολιτικής και σε διαδικασίες κοινωνικής ενσωμάτωσης.
- Ο κοινωνικός διάλογος δεν πρέπει να θεωρείται μια διαδικασία που κοστίζει και καθυστερεί τη λήψη αποφάσεων, αλλά είναι ζωτικός για την επίτευξη συνθηκών κοινωνικής ειρήνης και συνοχής. Τα σχήματα κοινωνικού αυτοματισμού που αναπαράχθηκαν στο παρελθόν (πχ. δημόσιοι vs. ιδιωτικοί υπάλληλοι, επιχειρήσεις vs. εργαζόμενοι, χώρες του Νότου vs. χώρες του Βορρά) είναι γενικά παρωχημένα και δεν ανταποκρίνονται στα σύγχρονα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι χώρες μέλη, οι εθνικές κυβερνήσεις, τα νοικοκυριά, οι επιχειρήσεις.

Η Ο.Κ.Ε. στην Ελλάδα αποτελεί αναμφίβολα τον εγγυητή για την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου και τη σύζευξη των φορέων πολιτικής της οικονομίας και κοινωνίας.

Όπως έχουν αποδείξει και οι πρόσφατες πρωτοβουλίες της (όπως το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης, οι εκδόσεις για τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας, αλλά και η προώθηση του σχεδίου γνώμης για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας), η αναβάθμιση του ρόλου της σε θεσμικό και επιχειρησιακό

επίπεδο δύναται να διαμορφώσει το κατάλληλο πλαίσιο για τη βελτίωση των οικονομικών και κοινωνικών δεδομένων, αλλά και την εμπάθυνση της σχέσης πολίτη- κοινωνικών φορέων και κυβέρνησης-πολιτείας.

Υπό αυτό το πρίσμα, η ενεργή συμμετοχή της Ο.Κ.Ε. στις διεργασίες διαβούλευσης για την υιοθέτηση της κατάλληλης πολιτικής για την επάρκεια των κατώτατων μισθών στην Ελλάδα είναι επιβεβλημένη και η συνεργασία μας με την κυβέρνηση, τα ευρωπαϊκά όργανα και την κοινωνία των πολιτών για την εκπόνηση ενός αποτελεσματικού σχεδίου εφαρμογής δεδομένη.

Σας ευχαριστώ.